

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 99/2023-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/32/2020 z 25. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva byť podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, priznať mu finančné zadost'učinenie 20 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4T/66/2012 z 26. októbra 2015 uznaný vinným z pokračovacieho zločinu krádeže sčasti dokonanej a sčasti v štádiu pokusu podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. a), b) a e) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. i) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s pokračovacím prečinom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, zločinu

poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia podľa § 286 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a s prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Skutkovým základom trestnej činnosti boli po predchádzajúcej dohode organizované odcudzenia (dokonané i v štádiu pokusu) finančných hotovostí z bankomatov, na čo sa viazala aj súvisiaca trestná činnosť, ktorou sa sťažovateľ so spoluobvinenými usilovali získať prostriedky na „vykrádanie“ bankomatov a snažili sa zabrániť svojmu odhaleniu. Sťažovateľovi okresný súd uložil úhrnný a súhrnný trest odňatia slobody vo výmere sedem rokov a so spoluobvinenými bol zaviazaný na náhradu škody.

3. Odvolania sťažovateľa i prokurátora Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 4To/22/2016 z 8. novembra 2017 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), h) a i) Trestného poriadku. Najvyšší súd ho uznesením č. k. 2Tdo/56/2018 z 27. marca 2019 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. V odôvodnení svojho uznesenia najvyšší súd pri posudzovaní dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku okrem iného konštatoval dôvodnosť sťažovateľovej argumentácie o nesprávnej právnej kvalifikácii skutku podľa § 212 ods. 4 písm. e) Trestného zákona (kvalifikovaná skutková podstata krádeže v dôsledku záveru, že páchatel tento trestný čin zorganizoval). Pochybenie krajského súdu v tomto smere však nevedlo k vyhovaniu podanému dovolaniu, a to v dôsledku § 371 ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorého dôvody podľa odseku 1 písm. i) a podľa odseku 3 nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného. Najvyšší súd totiž konštatoval, že ani prípadné vypustenie právnej kvalifikácie skutku podľa § 212 ods. 4 písm. e) Trestného zákona by zásadným spôsobom neovplyvnilo postavenie sťažovateľa, keďže jeho konanie by bolo aj naďalej právne kvalifikované v rámci kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 212 ods. 4 písm. a) a b) Trestného zákona.

5. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 519/2019 z 2. apríla 2020 rozhodol o ústavnej sťažnosti sťažovateľa tak, že najvyšší súd uznesením z 27. marca 2019 porušil jeho základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, a to v súvislosti s odôvodnením použitia § 371 ods. 5 Trestného poriadku. Ústavný súd v náleze zdôraznil, že v dovolaní sťažovateľ z hľadiska aplikovateľnosti § 371 ods. 5 Trestného poriadku uviedol viacero relevantných argumentov. Dôvodil totiž judikatúrou Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky, podľa ktorej posúdenie, či môže byť zásadne ovplyvnené postavenie obvineného, nemožno zúžiť iba na problematiku vymeraného trestu. Už samotný výrok o vine predstavuje v širokom náhlade (aj keď nie oficiálne) určitý trest v podobe formálneho odsúdenia konania páchatel'a, keďže odsúdenie je vyhlásené verejne a bude evidované v evidencii registra trestov, keď napríklad odpis z neho by bol bezpochyby vykonaný ako dôkaz v prípadných ďalších trestných konaniach, ktoré by v budúcnosti mohli byť proti obvinenému vedené. Záver o spáchaní určitého trestného činu má tak pre obvineného význam už sám osebe a nielen až v nadväznosti na výrok o treste. Okrem toho ústavný súd upozornil na argumentáciu dovolateľa, podľa ktorej ak obsahuje určitá kvalifikovaná skutková podstata viac znakov, potom je potrebné zvážiť, či obvinený svojím konaním naplnil iba jeden znak alebo viac takýchto znakov. Aj keď zistenie tejto skutočnosti nemá vplyv na samotné rozpätie trestnej sadzby, môže zohrávať rolu pri ukladaní nielen výšky trestu,

ale aj jeho druhu, ak ich zákon pripúšťa viacero. Naplnenie viacerých či všetkých týchto znakov môže súd viesť k úvahe o uložení vyššej trestnej sadzby v rámci zákonom dovoleného rozpätia a naopak. Keďže na uvedené úvahy a argumenty najvyšší súd nereagoval v odôvodnení svojho uznesenia dostatočne, ústavný súd vyslovil porušenie práv sťažovateľa. Ako ústavne vadné ústavný súd vyhodnotil odôvodnenie najvyššieho súdu aj vo vzťahu k dovolacej námietke o absencii konkretizácie závažnejšieho spôsobu konania pri aplikácii kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 194 ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

6. Po vrátení veci na ďalšie konanie najvyšší súd napadnutým uznesením z 25. augusta 2020 dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Opätovne dospel k záveru o aplikovateľnosti § 371 ods. 5 Trestného poriadku na prípad sťažovateľa. Vypustenie kvalifikácie skutku podľa § 212 ods. 4 písm. e) Trestného zákona by nemalo vplyv na možnosti neskoršieho podmieneného prepustenia sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody. Verejné vyhlásenie rozsudku a evidencia v registri trestov majú podľa názoru najvyššieho súdu vplyv na postavenie obvineného vtedy, ak skutok, resp. niektorý zo zbiehajúcich sa skutkov, vôbec nenapĺňa znaky trestného činu, za ktorý bol dovolateľ odsúdený, prípadne ide o iný (spravidla miernejší alebo prísnejší) trestný čin. O takúto situáciu na rozdiel od prípadov posudzovaných Ústavným súdom Českej republiky ale v sťažovateľovej veci nejde. Jeho konanie totiž napriek zistenej chybe stále napĺňa znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty zločinu krádeže podľa § 212 ods. 4 písm. a) a b) Trestného zákona, ktorý spáchal v jednočinnom súbehu s prečinom poškodzovania cudzej veci, zločinom poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia a s prečinom porušovania domovej slobody. Z tohto pohľadu by tak v novom konaní k žiadnej (a už vôbec nie zásadnej) zmene, ktorá by mala skutočný (materiálny) dopad na jeho postavenie, nedošlo.

7. Najvyšší súd ďalej argumentoval, že, hoci okresný súd a krajský súd videli závažnejší spôsob konania ako kvalifikačný znak krádeže iba v spáchaní skutku organizovanou skupinou, pri správnom právnom posúdení zahŕňa závažnejší spôsob konania i vlámanie. Sumárne to znamená, že konanie sťažovateľa stále napĺňa tri znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty zločinu krádeže podľa § 212 ods. 4 Trestného zákona – spôsobenie značnej škody, spáchanie činu vlámaním a organizovanou skupinou.

8. Najvyšší súd upozornil, že pre určenie konkrétnej výšky trestu sťažovateľovi bol rozhodujúci spôsob spáchania trestných činov a ich následky, tak ako sú popísané v tzv. skutkovej vete rozsudku, prevaha dvoch prítlačujúcich okolností pri absencii akejkoľvek poľahčujúcej okolnosti a osoba sťažovateľa s dôrazom na jeho pomery a možnosti nápravy. Okresný súd teda pri rozhodovaní o výmere trestu nepripísal určujúci význam tomu, že sťažovateľ naplnil tri znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty zločinu krádeže podľa § 212 ods. 4 Trestného zákona vrátane naplnenia v rámci právneho posúdenia nesprávne použitého znaku, že mal tento čin zorganizovať.

9. Taktiež najvyšší súd uviedol, že už len so zreteľom na spôsobenú škodu, ktorá viac ako dvojnásobne prekračuje hranicu značnej škody, ale i spôsob spáchania činu popísaný v skutkovej vete rozsudku okresného súdu (dva čiastkové útoky, po predchádzajúcom naplánovaní pri súčasnej del'be úloh medzi jednotlivými páchatel'mi), by v novom konaní nebolo možné dôvodne (rozumne) očakávať uloženie miernejšieho trestu.

10. K právnej kvalifikácii skutku ako prečinu porušovania domovej slobody najvyšší súd dôvodil, že hoci sťažovateľ naplnil iba jeden z alternatívnych znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona – neoprávnene vnikol do obydlia iného, v tzv. právnej vete rozsudku okresný súd nadbytočne uviedol aj jej druhý znak – neoprávnene tam zotrval. Avšak aj keby bola právna veta v tejto časti formulovaná správne, nemalo by to žiadny vplyv na výslednú právnu kvalifikáciu skutku a uložený trest, a to ani z hľadísk, ktoré uplatnil sťažovateľ v skoršej ústavnej sťažnosti.

11. Najvyšší súd vyhodnotil ako dôvodnú aj námietku sťažovateľa, že ani z právnej vety rozsudku okresného súdu a ani z použitej právnej kvalifikácie nie je zrejmé, ktorou z foriem závažnejšieho spôsobu konania mal prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 2 písm. a) Trestného zákona spáchať. Tu ale najvyšší súd upozornil na skutočnosť, že všetky trestné činy, za ktoré bol sťažovateľ odsúdený, boli spáchané v jednočinnom súbehu. V takom prípade bude rovnaká okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby duplicitne v rámci súbežnej kvalifikácie činu použitá ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby len pri aplikácii ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona, ktorého kvalifikovanej skutkovej podstate zodpovedá vyššia trestná sadzba. Pre sťažovateľov prípad to znamená, že právne posúdenie skutku ako prečinu porušovania domovej slobody v jeho kvalifikovanej skutkovej podstate podľa § 194 ods. 2 písm. a) Trestného zákona neprichádzalo do úvahy, keďže obe formy závažnejšieho spôsobu konania – spáchanie činu vlámaním a organizovanou skupinou – mali byť použité ako okolnosti, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby iba pri aplikácii prísnejšieho § 212 ods. 4 písm. b) Trestného zákona. Na druhej strane, konanie sťažovateľa malo byť správne právne posúdené ako prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 2 písm. b) Trestného zákona. So zreteľom na konkrétne skutkové okolnosti posudzovanej veci neoprávnené vniknutie do obydlia preskočením brány rodinného domu nenapĺňa znaky vlámania podľa § 122 ods. 4 Trestného zákona [vlámaním je až odtrhnutie visiacej zámky na humne, ktoré malo byť zohľadnené ako závažnejší spôsob konania v rámci pokračujúceho trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 4 písm. b) Trestného zákona, ktorého súčasťou je aj odcudzenie rebríka], ale ide o spáchanie činu prekonaním prekážky, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu (stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v zbierke pod č. 11/2015). Vo výsledku sa teda ani táto chyba právneho posúdenia skutku zásadným spôsobom nedotkla postavenia sťažovateľa, a to ani pokiaľ ide o celkové právne posúdenie skutku a uložený trest.

III.

Argumentácia sťažovateľa

12. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd po vrátení veci na opätovné rozhodnutie o jeho dovolaní nerešpektoval záväzný právny názor ústavného súdu, pretože v napadnutom uznesení argumentuje v prospech použiteľnosti § 371 ods. 5 Trestného poriadku rovnako, ako v skoršom zrušenom uznesení z 27. marca 2019. Najvyšší súd svoju argumentáciu opätovne zúžil len na otázku výšky trestu a vôbec nereagoval na dovolacie námietky o dopade dotknutej vady právnej kvalifikácie na sťažovateľa, a to pokiaľ ide o verejné vyhlásenie rozsudku a zápis do registra trestov.

13. Závery najvyššieho súdu, podľa ktorých v prípade vyhovenia dovolaniu nemožno rozumne očakávať uloženie miernejšieho trestu, nie sú v súlade s požiadavkou individualizácie, resp.

primeranosti trestu, keďže dovolací súd je oprávnený posudzovať iba to, či bol trest uložený v zákonom rozpätí trestnej sadzby a či bol uložený trest, ktorý zákon za daný trestný čin pripúšťa. Z toho potom sťažovateľ vyvodzuje, že ak v rámci posúdenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd uzavrie, že súd nesprávne ustálil právnu kvalifikáciu stíhaného skutku pri nezmenenej trestnej sadzbe, vždy je namieste kasačné rozhodnutie, a to z dôvodu vytvorenia procesnej možnosti súdu prvého stupňa (či odvolaciemu súdu) uložiť trest v súlade s požiadavkou individualizácie trestu. Vypustením kvalifikačného znaku trestného činu podľa § 212 ods. 4 písm. e) Trestného zákona, ktorý sťažovateľ považuje za najnebezpečnejší, sa podľa jeho názoru otvoril priestor pre uloženie trestu odňatia slobody v inej výmere, preto § 371 ods. 5 Trestného poriadku nebol použiteľný. Na tom podľa názoru sťažovateľa nič nemení ani „pridanie“ ďalšieho kvalifikačného znaku, a to vlámania ako závažnejšieho spôsobu konania. Pritom voči tomuto prvku v právnej kvalifikácii jeho skutku sťažovateľ nemohol účinne reagovať, čím došlo k porušeniu jeho práva byť oboznámený s podstatou obvinenia a práva na obhajobu. Napadnuté uznesenie z rovnakého dôvodu porušuje i zákaz *reformationis in peius*, ktorý v zmysle judikatúry samotného najvyššieho súdu nedovoľuje, aby bol v neprospech obžalovaného relevantne zmenený ktorýkoľvek z výrokov preskúmaného rozsudku.

14. Sťažovateľ najvyššiemu súdu taktiež vytýka, že pri odôvodňovaní svojho uznesenia v časti týkajúcej sa právnej kvalifikácie prečinu porušovania domovej slobody síce identifikoval značnú neprehľadnosť a nedôslednosť (až diletantstvo) pri formulácii právnych viet a nadväzujúcich právnych kvalifikácií v rozsudku okresného súdu, no uzavrel, že tieto nedostatky nemali zásadný vplyv na postavenie sťažovateľa. Napadnuté uznesenie neobstojí, keď sa stotožňuje s tým, že právna veta obsahuje dve zákonné vylučujúce sa alternatívy objektívnej stránky prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, avšak dospieva k názoru, že by sa týmto zásadne nezmenilo postavenie sťažovateľa.

15. Napokon aj pri právnej kvalifikácii skutku podľa § 194 ods. 2 Trestného zákona sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka, že použitie § 371 ods. 5 Trestného poriadku založil na závere, podľa ktorého skutok nemožno kvalifikovať podľa § 194 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ale prichádza do úvahy jeho kvalifikácia podľa § 194 ods. 2 písm. b) Trestného zákona «z titulu „pridania“ znaku vlámania». I v tomto prípade preto došlo k porušeniu práva byť oboznámený s podstatou obvinenia, práva na obhajobu, ako aj zákazu *reformationis in peius*.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Z rozsiahleho odôvodnenia ústavnej sťažnosti možno identifikovať dva zásadné okruhy námietok. Prvá sa koncentruje do tvrdenia o nerešpektovaní právnych názorov ústavného súdu vyslovených v náleze č. k. I. ÚS 519/2019, druhá do záveru o porušení procesných práv sťažovateľa v dôsledku právnych kvalifikácií skutku preferovaných najvyšším súdom.

17. Na základe dôslednej analýzy nálezu č. k. I. ÚS 519/2019 z 2. apríla 2020 možno vyvodit', že jednotiacim dôvodom čiastočného vyhovievania ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo nedostatočné odôvodnenie skoršieho uznesenia najvyššieho súdu, a to v otázke aplikovateľnosti § 371 ods. 5 Trestného poriadku. Ústavný súd v skoršom náleze nedospel k definitívnemu a kategorickému

záveru o tom, či v sťažovateľovom prípade je alebo nie je výnimka podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku použiteľná. Dokazuje to skutočnosť, že po rekapitulácii argumentácie sťažovateľovho dovolania a konštatovaní relevancie otázok ňou nastolených ústavný súd zhodnotil, že „*nepovažoval za nevyhnutné, resp. potrebné sa ňou bližšie zaoberať a skúmať jej prípadnú primeranú použiteľnosť na vec sťažovateľa, keďže v napadnutom rozhodnutí dovolacieho súdu chýba odôvodnenie, s ktorým by potenciálne bolo reálne možné vôbec vstúpiť do polemiky. Ústavný súd sa preto v tomto prípade obmedzuje iba na konštatovanie, že odôvodneniu najvyššieho súdu chýba presvedčivosť vyúsťujúca do jeho nepreskúmateľnosti*“ (bod 69 skoršieho nálezu).

18. V neskoršom (aktuálnou ústavou sťažnosťou napadnutom) uznesení najvyšší súd svoje odôvodnenie vo vzťahu k použiteľnosti § 371 ods. 5 Trestného poriadku podstatne doplnil. Dokazuje to už aj samotný druhý okruh sťažnostných námietok, v ktorých sťažovateľ atakuje dôvody najvyššieho súdu, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, že výnimka podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku má byť v sťažovateľovom prípade použitá. Ak by sťažovateľovi podstata týchto dôvodov nebola známa, nemohol by proti nej argumentačne brojiť. Konkrétnejšie ústavný súd uvádza, že najvyšší súd sa venoval väzbe identifikovaného pochybenia okresného súdu a krajského súdu na možnosti prípadného budúceho podmieneného prepustenia sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody. Aj k verejnému vyhláseniu odsudzujúceho rozsudku a evidencii v registri trestov (čo sťažovateľ v ústavnej sťažnosti akcentuje) najvyšší súd na strane 26 a 27 napadnutého uznesenia vysvetlil, že uvedené aspekty samy osebe majú pre sťažovateľa význam len v prípade, ak skutok, resp. niektorý zo zbiehajúcich sa skutkov, vôbec nenapĺňa znaky trestného činu, za ktorý bol dovolateľ odsúdený, prípadne ide o iný (spravidla miernejší alebo prísnejší) trestný čin. Následne najvyšší súd reagoval aj na sťažovateľom v dovolaní odkázané rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, ktoré riešilo prípad viacčinného súbehu. Sťažovateľova trestná činnosť pritom bola dôsledkom kvalifikácie súbehu jednočinného. Najvyšší súd taktiež podrobne objasnil, prečo nedôvodnosť kvalifikácie skutku podľa § 212 ods. 4 písm. e) Trestného zákona nemá relevanciu ani z hľadiska početnosti znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty (namiesto troch iba dva). K tomu uviedol, že zo skutkovej vety ako kvalifikačný faktor nepochybne vyplýva závažnejší spôsob konania nielen v podobe spáchania skutku vlámaním, ale aj jeho spáchania organizovanou skupinou, čo sa v právnej vete a v právnej kvalifikácii neodrazilo. Uvedené úvahy neboli obsahom odôvodnenia v skoršom (ústavným súdom zrušenom) uznesení o sťažovateľovom dovolaní. Do napadnutého uznesenia ich najvyšší súd doplnil práve na základe záväzného právneho názoru vysloveného v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 519/2019 z 2. apríla 2020. Preto je sťažovateľova námietka o nerešpektovaní záväzného právneho názoru ústavného súdu nedôvodná.

19. Druhý okruh námietok sťažovateľa atakuje samotné závery najvyššieho súdu, ktoré tvorili základ pre aplikáciu § 371 ods. 5 Trestného poriadku. V prvom rade tu ústavný súd predznamenáva, že ak zákonodarca do právnej úpravy trestného procesu v štádiu dovolacieho konania predmetné ustanovenie zakotvil, potom, rešpektujúc ideu racionálneho zákonodarcu, nemožno *in abstracto* vylúčiť prípady, keď dovolací súd dospeje k právnomu záveru o potrebe použitia inej trestnoprávnej normy hmotnej povahy, ktorej regulatívny dopad na ustálený skutkový stav spôsobí elimináciu prospechu páchatel'a plynúceho zo zisteného nesprávneho právneho posúdenia veci [a teda naplnenia dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] v základnom konaní. Nemožno preto prijať sťažovateľom generálne formulovaný právny názor, podľa ktorého

ak v rámci posúdenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd uzavrie, že súd nesprávne ustálil právnu kvalifikáciu stíhaného skutku pri nezmenenej trestnej sadzbe, vždy je namieste kasáčné rozhodnutie o dovolaní. Paušálne uplatňovanie tohto východiska by z § 371 ods. 5 Trestného poriadku urobilo obsolétne ustanovenie. Zároveň ústavný súd zastáva názor, že uplatnenie konceptu plynúceho z nadväznosti § 371 ods. 1 písm. i) na § 371 ods. 5 Trestného poriadku neporušuje zákaz *reformationis in peius*, pretože meritórnym výsledkom podania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku odsúdeným nebude zhoršenie jeho hmotnoprávneho postavenia. K porušeniu zákazu zmeny k horšiemu nemôže dôjsť, keďže záver o naplnení hypotézy právnej normy podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku vedie dovolací súd k odmietnutiu alebo zamietnutiu dovolania, v dôsledku čoho právoplatný výrok rozsudku okresného súdu alebo rozsudku krajského súdu zostáva v celosti nezmenený.

20. Ústavný súd však právnym názorom formulovaným v predchádzajúcom odseku nemieni popierať nutnosť rešpektovania procesných práv odsúdených osôb napĺňajúcich obsah práva na obhajobu dovolacím súdom. Hodno však pripomenúť, že jednou z doktrín, ktoré ústavný súd ako súdny orgán ochrany základných práv a slobôd v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v doterajšej rozhodovacej praxi ustálil, je právny názor, podľa ktorého kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07). Aj Ústavný súd Českej republiky pracuje s konceptom intenzity zásahu kolidujúcej s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (III. ÚS 1996/13, bod 27).

21. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii sťažovateľovho konania podľa § 212 ods. 4 Trestného zákona ústavný súd považuje za nutné upozorniť, že už okresný súd v právnej vete výroku odsudzujúceho rozsudku rozhodol, že sťažovateľ svoj čin popísaný v skutkovej vete „*spáchal vlámaním, závažnejším spôsobom konania, taký čin organizoval a spôsobil značnú škodu*“. Následne okresný súd skutok sťažovateľa právne kvalifikoval ako „*pokračovací zločin krádeže z časti dokonaný z časti v štádiu pokusu podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. a), ods. 4 písm. b) Trestného zákona (s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona), ods. 4 písm. e) Trestného zákona*“. Najvyšší súd potom v rámci rozhodovania o dovolaní dospel k záveru, že zo skutkovej vety nevyplýva, že sťažovateľ čin zorganizoval, v dôsledku čoho eliminoval kvalifikáciu skutku podľa § 212 ods. 4 písm. e) Trestného zákona. Zároveň však konštatoval, že sťažovateľ čin spáchal nielen ako člen organizovanej skupiny, a teda závažnejším spôsobom konania podľa § 138 písm. i), ale aj vlámaním, čo závažnejší spôsob konania taktiež podľa § 138 písm. e) Trestného zákona napĺňa. Podľa názoru ústavného súdu náprava pochybenia okresného súdu (a následne aj krajského súdu) najvyšším súdom nemala za následok popretie podstaty a zmyslu obhajobných práv sťažovateľa relevantných z pohľadu čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru. S ohľadom na citované pasáže právnej vety a právnej kvalifikácie skutku okresným súdom totiž ústavný súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že spáchanie skutku vlámaním tvorilo predmet základného trestného konania (na prvom aj druhom stupni), a preto sťažovateľ mal dostatočný priestor na to, aby svoje obhajobné práva popierajúce tento znak skutku v plnej miere uplatnil. S istotou tak nemožno súhlasiť so sťažovateľovou kritikou o prekvapivosti záveru najvyššieho súdu, ktorý naplnenie hypotézy podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku konštatoval na podklade

„pridania“ znaku vlámania ako súčasti právnej kvalifikácie sťažovateľovho konania. Celkom bez základu je aj argument sťažovateľa v bode 33 ústavnej sťažnosti, podľa ktorého dovolací súd prichádza s právnou kvalifikáciou vlámania až v štádiu dovolacieho konania. Záver najvyššieho súdu nemožno charakterizovať ani ako zmenu právnej kvalifikácie skutku vyžadujúcu plnohodnotnú aktiváciu obhajobných práv sťažovateľa v intenciách judikatúry Ústavného súdu Českej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva i Súdneho dvora Európskej únie citovanej v ústavnej sťažnosti.

22. Za zmätočnú považuje ústavný súd sťažovateľovu kritiku najvyššieho súdu obsiahnutú v bode 47 ústavnej sťažnosti a založenú na východisku, podľa ktorého najvyšší súd vypustil právnú kvalifikáciu sťažovateľovho skutku podľa § 194 ods. 2 písm. a) Trestného zákona a zároveň *«prichádza s koncepciou novej právnej kvalifikácie podľa ustanovenia § 194 ods. 2 písm. b) Trestného zákona z titulu „pridania“ znaku vlámania»*. V skutočnosti však najvyšší súd zaujal právny názor, podľa ktorého *„so zreteľom na konkrétne skutkové okolnosti posudzovanej veci neoprávnené vniknutie do obydlia preskočením brány rodinného domu nenapĺňa znaky vlámania podľa § 122 ods. 4 Trestného zákona [vlámaním je až odtrhnutie visiacej známky na humne, ktoré malo byť zohľadnené ako závažnejší spôsob konania v rámci pokračujúceho trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 4 písm. b) Trestného zákona, ktorého súčasťou je aj odcudzenie rebríka], ale ide o spáchanie činu prekonaním prekážky, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu“*. Preto by podľa názoru najvyššieho súdu vyhovieť dovolaniu mohlo mať po vrátení veci do základného konania za následok kvalifikáciu sťažovateľovho skutku podľa § 194 ods. 2 písm. b) Trestného zákona, nie podľa § 194 ods. 2 písm. a) Trestného zákona (kam patrí aj vlámanie ako závažnejší spôsob konania). Predmetná sťažovateľova námietka je teda založená na nesprávnom východisku.

23. Rovnako ako sťažovateľ aj ústavný súd eviduje, akým slovníkom [*„právne kvalifikácie sú vo výroku rozsudku okresného súdu uvedené značne neprehľadne a nedôsledne (až diletantsky)“*] najvyšší súd charakterizoval výrok odsudzujúceho rozsudku okresného súdu. Kritériom poskytovania ochrany základným právam a slobodám však nie je miera expresívnosti žalovaným súdom použitého výraziva. Pre rozhodnutie najvyššieho súdu nebolo podstatné zistenie o nedostatkoch formulácií vo výroku rozsudku okresného súdu, ale záver o uplatniteľnosti § 371 ods. 1 písm. i) a § 371 ods. 5 Trestného poriadku na prejednávanú vec. Subjektívne kategórie neprehľadnosti, nedôslednosti, prípadne diletantstva totiž nepredstavujú legálne kritériá určujúce výrok rozhodnutia o dovolaní. Naopak, rozhodujúce je zistenie o nesprávnosti právneho posúdenia zisteného skutku, ako aj povaha vplyvu prípadného porušenia zákona na postavenie dotknutej osoby. Preto ani tento čiastkový dôvod ústavnej sťažnosti nebolo možné vyhodnotiť ako dôvodný.

24. Napokon, aj pokiaľ ide o skutočnosť, že v právnej vete odsudzujúceho rozsudku okresný súd uviedol oba alternatívne znaky objektívnej stránky prečinu podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (*„neoprávnené vnikol“*, *„neoprávnené zotrval“*), hoci z popisu skutku prichádza do úvahy iba prvý z nich, najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu dostatočne vysvetlil, prečo uvedený nedostatok umožňuje aktivovať § 371 ods. 5 Trestného poriadku. Zdôraznil, že jeho náprava vyhovieť dovolaniu by nemala žiadny (tobôž podstatný) vplyv na výslednú právnú kvalifikáciu skutku a uložený trest, a to ani z hľadísk, ktoré uplatnil dovolateľ v prvej ústavnej sťažnosti, teda vo svetle verejného vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku a z hľadiska evidencie v registri

trestov. Ústavný súd neopomína celkový kontext napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom boli zvýraznené individuálne charakteristiky žalovanej trestnej činnosti. Najvyšší súd nebral do úvahy možný vplyv zistených nesprávnosti len na výrok o treste. Skúmal možné zmeny kvalifikácie skutku z hľadiska triády „prečin – zločin – obzvlášť závažný zločin“, skúmal vplyv prípadnej zmeny kvalifikácie na možnosti podmieňného prepustenia z výkonu trestu v budúcnosti, skúmal vplyv takejto zmeny na podobu evidencie v registri trestov, zohľadnil aj (sťažovateľom opomínanú) skutočnosť, že svojím konaním sťažovateľ naplnil skutkové podstaty až štyroch trestných činov, zaoberal sa aj vplyvom zmeny právnej kvalifikácie na početnosť znakov kvalifikovaných skutkových podstatí a neopomenul ani výšku škody spôsobenej trestnou činnosťou významne prekračujúcu zákonnú hranicu pre uplatnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty. Všetky popísané parametre sú prejavom dostatočne starostlivého rešpektu najvyššieho súdu k sťažovateľovom zdôrazňovanej požiadavke individualizácie, resp. primeranosti trestu.

25. Ústavný súd na záver považuje za potrebné upriamiť pozornosť sťažovateľa na § 371 ods. 5 Trestného poriadku, ktorý *a contrario* umožňuje najvyššiemu súdu vyhovieť dovolaniu založenému na § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len v prípade, ak zistené porušenie zákona malo podstatný (!) vplyv na postavenie sťažovateľa. Ak teda ide o vplyv bagateľný, málo intenzívny, potom aj napriek zistenej vade nesprávneho právneho posúdenia skutku nie je dôvod dovolaniu vyhovieť. Pre ústavne konformný záver o (ne)naplnení diskrečne formulovanej („podstatný vplyv“) hypotézy podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku je preto mimoriadne dôležité dôkladné odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu. Ako už bolo naznačené, v sťažovateľovej veci najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom túto požiadavku rešpektoval, preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní musel zohľadniť vlastný stabilne judikovaný právny názor, podľa ktorého mu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom či nadriadeným súdom. Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu, sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Podľa názoru ústavného súdu závery najvyššieho súdu v napadnutom uznesení nie sú arbitrárne, sú dostatočne odôvodnené a nesignalizujú tak intenzívne zásahy do (predovšetkým procesných) základných práv a slobôd sťažovateľa, aby bolo nutné ústavnú sťažnosť prijímať na ďalšie konanie a podrobiť ju meritórnemu prieskumu.

26. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako zjavne neopodstatnenú.

27. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že je bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa vznesenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci, priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu